

Tillsynsplan för för miljö- och hälsoskyddsområdet, år 2024

För varje verksamhetsår ska tillsynsmyndigheten upprätta en samlad tillsynsplan som ska grundas på registret av tillsynsobjekt samt behovsutredningen. Tillsynsplanen är framtagen i enlighet med 1 kap 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

I tillsynsplanen ska det framgå hur tillsynsmyndigheten har tagit hänsyn till den nationella strategin för miljöbalkstillsynen. Innehållet i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen och Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan samt hur dessa har beaktats vid framtagande av tillsynsplanen beskrivs längre ned i detta dokument.

Syftet med tillsynsplanen är att visa hur resurserna prioriteras för operativ tillsyn och inkommande ärenden. Tillsynsplanen visar även vilka övriga arbetsuppgifter som prioriteras.

Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera tillsynsverksamheten enligt 1 kap 12 § miljötillsynsförordningen. Detta sker löpande under året samt genom den verksamhetsberättelse som miljö- och hälsoskyddsavdelningen tar fram varje delår och helår.

Tillsynsmyndigheten ska föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Ett sådant register över samtliga tillsynsobjekt finns i det ärendehanteringsprogram (EDP Vision) som används på miljö- och hälsoskyddsavdelningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i enlighet med 26 kap 3 § tredje stycket miljöbalken (MB) ansvar för den lokala tillsynen av miljöskydd och hälsoskydd samt tillsyn enligt 2 kap 31 § miljötillsynsförordningen samt enligt 8 kap. 2 § första stycket 3 strålskyddsförordningen (2018:506) ansvar för tillsyn över solarier och radon i bostäder samt lokaler som allmänheten har tillträde till. Det övergripande målet med tillsynen är att undanröja och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

Tillsynsansvar

Tillsynsansvaret inom miljöskyddet avser bland annat hantering av anmälan och tillsyn av miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap MB, avfallshantering enligt 15 kap MB, föroreningsskador enligt 10 kap MB som inte omfattas av länsstyrelsens ansvar, andra miljöskador enligt 10 kap 1 § MB om skadorna har förorsakats av en verksamhet eller åtgärd som den kommunala nämnden har tillsynsansvar för, vattentäkter som omfattas av tillståndsplikt som kommunen har föreskrivit, hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor enligt 14 kap MB i andra verksamheter än miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap MB utom den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar, tillsyn över flourerade växthusgaser i utrustning i motorfordon, flyg och tåg, tillsyn enligt lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg samt förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg gällande avfall från fritidsbåtar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har även ansvar för viss tillsyn enligt EU:s förordning om marknads kontroll (EU) 2019/1020 och överensstämmelse för produkter och om ändring av

direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011. Marknadskontroll är kontroll av överensstämmelser med reglering inom vissa specificerade rättsakter på EU-nivå. Tillsynsansvaret tillkom efter de ändringar i miljöbalken och miljötillsynsförordningen som genomfördes den 25 juli 2022 som en anpassning till EU:s marknadskontrollförordning. Kommunens ansvar regleras i huvudsak i 2 kapitlet miljötillsynsförordningen. Om en kommunal nämnd har ansvar för tillsynen över en verksamhet enligt 2 kapitlet 31 eller 32 §§ miljötillsynsförordning ska nämnden även ansvara för kontrollen enligt EU:s marknadskontrollförordning utifrån de direktiv och förordningar som räknas upp i bestämmelsen, 2 kapitlet 32 b § miljötillsynsförordningen. Tillsynsansvaret avser även marknadskontroll av buller och avgaser från vissa mobila maskiner och visst ansvar för marknadskontroll inom lagen om tobak och liknande produkter.

Från och med oktober 2017 har länsstyrelsen överlämnat tillsynsansvaret för anmälningspliktiga vattenverksamheter enligt 11 kap MB och 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet med undantag inom kultur- och naturreservat som inte har prövats av kommunen samt anmälningar tillhörande tidigare tillståndspliktiga anläggningar som prövas av länsstyrelsen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har delegerats det operativa tillsynsansvaret.

Tillsynsobjekt inom miljöskyddet

I Österåkers kommun finns 267 tillsynsobjekt i registret över miljöfarliga verksamheter. De miljöfarliga verksamheterna avser både tillståndspliktiga verksamheter, anmälningspliktiga verksamheter samt miljöfarliga yrkesmässiga verksamheter som inte är anmälningspliktiga. Av dessa är 5 st tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade B-verksamheter), 50 st anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade C-verksamheter) samt 212 st icke anmälningspliktiga (så kallade U-verksamheter). Utöver detta finns även 2 st lantbruk och cirka 115 st djurhållare (U-verksamheter).

Tillsynsobjekt inom hälsoskydd

Tillsynsansvaret inom hälsoskyddet gäller både anmälningspliktiga verksamheter och även olika typer av offentliga verksamheter och hygienverksamheter som inte är anmälningspliktiga, exempelvis äldreboenden, idrottshallar och frisörer. Tillsynsansvaret över hygieniska och kosmetiska produkter och kemikalier innebär att många olika typer av verksamheter kan omfattas av tillsynen till exempel olika typer av butiker. Kommunen utövar även tillsyn över hyres- och bostadsrättsfastigheter där ärendena ofta gäller bostadsklagomål eller tillsyn av fastighetsägarens egenkontroll.

I Österåkers kommun finns 204 verksamheter i tillsynsregistret för hälsoskydd. Det avser både anmälningspliktiga verksamheter och sådana som inte behöver anmälas. Av dessa är det 20 skolor, 38 förskolor, 26 fotvård, 5 bassängbad, 2 solarier, 6 tatuering, 1 anläggning som utför akupunktur, 3 hudvård som är anmälningspliktiga enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) eller enligt 10 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om solarier och artificiella solanläggningar (2012:5). I kommunen finns även 9 strandbad, 22 gruppboenden/trygghetsboenden, 9 äldreboenden, 30 frisörer, 4 fritidsgårdar, 14 sporthallar, 5 träningscenter och 19 övriga verksamheter. Utöver detta finns ett antal verksamheter som har anmält öronhållning, som numera är en anmälningspliktig verksamhet, där tillsynsobjekt kommer att läggas upp i registret.

Personalresurser

Inom miljö- och hälsoskyddets tillsynsområde har vi under 2024 tillgång till cirka 7,5 årsarbetare. En tjänst motsvarar 1600 timmar vilket omfattar arbete med inkommande ärenden och tillsyn

samt även interna möten, kvalitetsarbete i form av digitalisering, blanketter, rutiner, webb, verksamhetsplanering och samordning. Beräknad tidsåtgång för planerade tillsynsprojekt avser förberedelser, genomförande, inspektionsrapport och projektrapport. Eventuellt behov av uppföljning är inte medräknat i projekten utan ger extra tillsynstid utöver denna.

Tillsynen inom miljöskyddet fördelas på nio inspektörer som i olika omfattning arbetar även med hälsoskydd och livsmedel. Arbetet omfattar bland annat tillsyn, handläggning av inkommande ärenden, inventering och uppföljning av förorenade områden och enskilda avlopp, klagomål och rådgivning avseende miljöfarlig verksamhet.

Tillsynen inom hälsoskyddet är till största del fördelat mellan fem inspektörer som i olika omfattning arbetar även med miljöskydd och livsmedel.

Mål och strategiska nyckeltal

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete syftar till att uppfylla de nationella målen inom nämndens tillsynsområde såsom Sveriges miljömål och de nationella folkhälsomålen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är i huvudsak en tillsyns- och kontrollmyndighet och nämndens övergripande mål kan beskrivas som att genom tillsyn- och kontroll verka för en god regelefterlevnad.

Tillsynsområdet omfattas även av kommunens övergripande mål och Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) har tio resultatmål för 2024. Resultatmålen som avser tillsyn inom miljö och hälsoskyddsområdet redovisas enligt nedan. Uppföljning av verksamheten sker genom resultatindikatorer kopplade till målen och strategiska nyckeltal.

Resultatmål och resultatindikatorer som berör miljö- och hälsoskyddstillsynen 2024:

1. Kundnöjdhet inom miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll samt avseende serveringstillstånd ska vara hög.
Resultatindikator: Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Miljö- och hälsoskydd - Totalt, NKI
2. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn ska leda till god lagefterlevnad
Resultatindikator: Andel fritidsbåtshamnar där beslut om avfallshanteringsplan har fattats
3. Öka andelen godkända enskilda avlopp genom att utföra tillsyn
Resultatindikator: Antal fastigheter med enskilt avlopp där MHN har genomfört tillsyn
4. Negativ påverkan på människors hälsa och miljön från förorenade områden ska minska
Resultatindikator: Antal förorenade områden eller byggnader där undersökning eller åtgärder har skett
5. Öka kunskapen om risk för förekomst av skadliga ämnen i dricksvatten från enskilda brunnar
Resultatindikator: Antal informationsinsatser som MHN har genomfört
6. Minska den negativa påverkan av näringsläckage i vattenmiljön
Resultatindikator: Antal gödselanläggningar och gödselhantering där MHN genomfört tillsyn

Finansiering

Principen är att tillsynen enligt miljöbalken ska finansieras genom avgifter. Tillsynen finansieras av årsavgifter eller timavgifter. Ett antal tillsynsobjekt debiteras en fast årlig tillsynsavgift beräknad utifrån verksamhetens tillsynsbehov. För handläggning av anmälningar och ansökningar, tillsyn på icke anmälningspliktiga verksamheter, övrig tillsyn och befogade klagomålsärenden tas avgift ut enligt fastställd taxa som fast avgift eller timavgift. Obefogade

klagomålsärenden kan i de flesta fall inte debiteras. För hantering av smittskyddsärenden, frågor, rådgivning och information kan ingen avgift debiteras. För hantering av interna remisser och planarbete inom samhällsbyggnadsförvaltningen sker interndebitering. För hantering av remisser från andra myndigheter, rådgivning och information kan ingen avgift debiteras.

Kompetensutveckling och samverkan

Kompetensutveckling och utbildning sker dels genom externa kurser, nätverksträffar och seminarier på länsstyrelsen och andra vägledande myndigheter samt genom samverkan med kommuner i närområdet. Miljö- och hälsoskyddsavdelningen deltar bland annat i nätverken SNO (Stockholm Nordost) och MSL (Miljösamverkan Stockholms län). Inom SNO sker träffar en till två gånger per år inom olika ämnesgrupper, till exempel miljöskydd, hälsoskydd och små avlopp. Inom MSL deltar miljö- och hälsoskyddsavdelningen i flera ämnesgrupper, till exempel dagvatten, lantbruk, fritidsbåtar, dricksvatten, smittskydd och strandskydd.

Planerad tillsyn 2024

Tillsyn på tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter är styrd och måste prioriteras. Tillsyn på verksamheter med årlig tillsynsavgift, men som inte är tillstånds- och anmälningspliktiga, prioriteras baserat på det behov som den årliga tillsynsavgiften baseras på. Tillsynsintervallet varierar beroende på typ av verksamhet och verksamhetens omfattning och är behovsprioriterad. På övriga verksamheter bedrivs tillsyn vid klagomål eller i projektform utifrån bedömt behov.

Den tillsyn som ingår i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen kommer att prioriteras. Den tillsyn som ingår i strategin kommer att erhålla vägledning och i vissa fall samordnas genom nationella tillsynsprojekt. Det innebär fördelar genom att tillsynsarbetet underlättas samt att tillsynen kan utföras med ökad samsyn och får en ökad acceptans hos verksamhetsutövarna.

Prioritering av tillsynen styrs även av de nationella miljömålen inom nämndens tillsynsområde och efterlevnad av åtgärdsprogrammet för vatten 2022-2027.

För 2024 fördelas tiden mellan olika tillsynsområden, övergripande arbete som krävs för handläggning samt enhets- och förvaltningsgemensamt arbete enligt tabell 1.

Område	Fördelad tid 2024
Miljöfarlig verksamhet 9 kap, 12 kap	
Delsumma styrd tillsyn	492
Delsumma händelsestyrd tillsyn	475
Delsumma behovprioriterad tillsyn	657
Summa Miljöfarlig verksamhet kap 9, 12	1 624
Förorenade områden MB 10 kap	
Delsumma styrd tillsyn	0
Delsumma händelsestyrd tillsyn	125
Delsumma behovprioriterad tillsyn	990
Summa Förorenade områden kap 10	1115
Vattenverksamhet MB 11 kap	
Delsumma styrd tillsyn	0
Delsumma händelsestyrd tillsyn	240
Delsumma behovprioriterad tillsyn	0
Summa Vattenverksamhet kap 11	240
Små avlopp	
Delsumma styrd tillsyn	880
Delsumma händelsestyrd tillsyn	85
Delsumma behovprioriterad tillsyn	620
Summa Enskilt VA	1585
Kemiska produkter och marknadskontroll 14 kap	
Delsumma styrd tillsyn	30
Delsumma händelsestyrd tillsyn	120
Delsumma behovprioriterad tillsyn	75
Summa Kemiska produkter och marknadskontroll kap 14	225
Avfall 15 kap	
Delsumma styrd tillsyn	0
Delsumma händelsestyrd tillsyn	250
Delsumma behovprioriterad tillsyn	310
Summa tid Avfall kap 15	560
MKN, vatten och natur 5,7,8 kap	
Summa Vatten och natur kap 5, 7, 8	50
Summa Miljöskydd totalt	5 399
Hälsoskydd 9 kap	
Delsumma styrd tillsyn	585
Delsumma händelsestyrd tillsyn	405
Delsumma behovprioriterad tillsyn	270
Summa Hälsoskydd	1260
Fysisk planering	
Summa Fysisk planering	340

Tabell 1: Fördelning av tid inom olika tillsyns- och arbetsområden 2024.

Den **styrda tillsynen** avser tillsyn på tillståndspliktiga och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. Inom miljöskyddet är det till exempel tillsyn på de tillståndspliktiga verksamheterna: Margretelunds och Skärgårdstads avloppsreningsverk, Rydbokrossens bergtäkt, Sandkilsvägens panncentral och Brännbackens deponi. Exempel på anmälningspliktiga verksamheter är stora avloppsreningsverk, fordonstvättar och drivmedelanläggningar, skyttebanor, billackering, återvinningscentral samt sortering och lagring av avfall. Inom hälsoskyddet är det till exempel tillsyn på skolor, förskolor, bassångbad, fotvårdare, solarier samt tatuering och piercing.

Den **händelsestyrda tillsynen** avser inkommande ansökningar och anmälningar om miljöfarlig verksamhet eller hälsoskyddsverksamheter, klagomål och remisser från andra myndigheter. Inom miljöskyddet är det till exempel upplysning och anmälan om sanering av förorenad mark, anmälan om vattenverksamhet, ansökan om bekämpningsmedelsanvändning, ansökan om att anlägga avlopp, anmälan om att installera bergvärmeanläggning. Inom hälsoskyddet är det till exempel smittskyddsutredningar, anmälan om yrkesmässig hygienisk verksamhet, stickande skärande verksamheter, nya skolor eller förskolor och anmälan om att borra brunn för vattentäkt.

Den **behovsprioriterade tillsynen** avser tillsyn på övriga verksamheter som kan innebära en risk för människors hälsa eller miljön men som inte behöver anmälas eller tillståndsprövas. Inom miljöskyddet är det till exempel tillsyn på mindre fordonstvättar och drivmedelanläggningar; marinor och varv; dagvatten; golfbanor; avlopp; energitillsyn; kemikalietillsyn; tillsyn av förorenade områden; avfallstransporter; bygg- och rivningsavfall; sortering av avfall och förpackningar; växtnäringläckage från lantbruk och djurhållare. Inom hälsoskyddet är det till exempel tillsyn av äldreboenden; fastighetsägare avseende egenkontroll, energi, radon och avfallshantering; informationsprojekt gällande vattenkvalitet i enskilda brunnar; mätning av bakgrundsstrålning.

Den behovsprioriterade tillsynen omfattar även deltagande i nationella tillsynsprojekt. Under 2024 kommer nationella tillsynsprojekt att genomföras avseende fordonstvättar och bilverkstäder, kemikalier i varor, avfallstransporter med fokus på illegal avfallsbrottslighet, marknadskontroll av kosmetiska produkter gällande tatueringsfärger.

Arbetet med **fysisk planering** avser handläggning av remisser från Byggnadsnämnden och deltagande vid framtagande av detaljplaner samt och andra planer och program inom Samhällsbyggnadsförvaltningen

Övergripande arbete som krävs för handläggning tillkommer utöver arbetet med operativ tillsyn och inkommande ärenden. Det omfattar till exempel allmän service, information och rådgivning; samverkan; interna ärendemöten; kvalitets- och rutinarbete; utbildningar; registerhantering.

Enhets- och förvaltningsgemensamt arbete tillkommer utöver arbetet med operativ tillsyn och inkommande ärenden. Det omfattar till exempel verksamhetsplanering; krisberedskap och riskskyddsarbete; avdelningsmöten samt möten och samverkan inom Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Nationell strategi för miljöbalkstillsynen

Under 2021 tog Naturvårdsverket tillsammans med övriga centrala tillsynsvägledande myndigheter fram en nationell strategi för miljöbalkstillsynen. Syftet med strategin är att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period. Med hjälp av strategin kan myndigheternas samlade resurser och kompetens används effektivare, bidra till en ökad likvärdighet i tillsynen och underlätta planering av tillsyn.

Strategin gäller perioden 2022-2025. Den kommer att ses över årligen varmed åtgärder och tillsynsaktiviteter kan komma att revideras. Strategin omfattar inte den miljöbalkstillsyn som redan hanteras inom ramen för den Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan, till exempel tillsyn av växtskyddsmedel.

Strategin innehåller sju tillsynsområden. Varje tillsynsområde har utpekade fokusområden med tillhörande preciseringar. Förutsättningarna för i vilken omfattning de utpekade tillsynsaktiviteterna kan genomföras ser olika ut mellan olika tillsynsmyndigheter och de olika aktiviteterna behöver prioriteras utifrån lokala förutsättningar. I vissa fall är tillsynen beroende av den vägledning som tillsynsvägledande myndigheter ska ta fram.

Naturvårdsverket kommer att följa upp arbetet enligt den nationella strategin för miljöbalkstillsynen genom årliga enkäter enligt 3 kap. 21 § Miljötillsynsförordningen. Nationella tillsynsprojekt kommer att följas upp av respektive central myndighet.

Nedan redovisas fokusområdena inom de sju tillsynsområdena med de tillhörande preciseringar och tillsynsaktiviteter som berör kommunen som tillsynsmyndighet.

Fokusområden inom tillsynsområdet vattenverksamhet

Vattenuttag

Ett nationellt tillsynsprojekt för kontroll av vattenuttag genomförs 2023–2024. Havs- och vattenmyndigheten kommer att ta fram handläggarstöd med checklistor för den operativa tillsynen. Österåker berörs troligen inte av denna tillsyn men kommer att bevaka den tillsynsvägledning som tas fram.

Vattenanläggningar som utgör vandringshinder

Havs- och vattenmyndigheten kommer att uppdatera tillsynsvägledningen senast 2024 och målet är att tillsynsmyndigheterna utför tillsyn på prioriterade vandringshinder senast 2024. Tillsynen utförs främst av länsstyrelsen men eftersom Österåker har tagit över tillsynen på anmälningspliktiga vattenverksamheter från länsstyrelsen kan tillsynen i viss mån bli aktuell även för Österåker.

Fokusområden inom tillsynsområdet miljöfarlig verksamhet

Fordonstvättar och fordonsverkstäder

Tillsynsmyndigheterna deltar i en nationell tillsynskampanj avseende fordonstvättar och/eller fordonsverkstäder 2024). Naturvårdsverket kommer att ta fram tillsynsvägledning. Deltagande i det nationella tillsynsprojektet ingår i tillsynsplanen för 2024.

Uppdaterade miljöbalkstillstånd

Tillsynsmyndigheterna kartlägger gällande tillstånd för miljöfarliga verksamheter meddelade enligt miljöskyddslagen och miljöbalken och omfattningen av ändringar sedan tillstånd gavs.

Kartläggningen ska utgå från den mall som Naturvårdsverket kommer att tillhandahålla senast 2025. Tillsynsmyndigheterna bedömer för vilka verksamheter det finns behov av att vidta åtgärder för att verksamheterna ska ha aktuella miljöbalkstillstånd och vilka åtgärder som är lämpliga att vidta. Åtgärden ingår i tillsynsplanen för 2024.

Kvalitetssäkrad kontroll - utsläpp till vatten

Tillsynsmyndigheterna genomför tillsyn på tillstånds- och anmälningspliktiga avloppsreningsverk avseende egenkontroll för att bedöma aktualitet och regelefterlevnad gällande flödesmätning, provtagning och ställningstaganden som görs. Tillsynen kommer att ske enligt vägledning från Naturvårdsverket. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024 och utförs inom ramen för den löpande tillsynen på de berörda tillsynsobjekten.

Dagvatten

Tillsynsmyndigheterna inhämtar information om den kommunala VA-huvudmannens egenkontroll av den allmänna dagvattenanläggningen utifrån ett antal bestämda frågor. Naturvårdsverket kommer att ta fram vägledning och tillsynen bör utföras senast 2024. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024.

Energihushållning

Tillsynsmyndigheterna bedriver systematisk energitillsyn gällande energihushållning och användning av förnybara bränslen. Tillsynen riktas mot tillsynsobjekt med stor energihushållningspotential och/eller bristande egenkontroll. Där det bedöms skäligt bör tillsynen omfatta föreläggande om energikartläggning och energihushållningsplan samt utredning eller åtgärder. Energimyndigheten och Naturvårdsverket kommer att ta fram vägledning senast 2024. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024 inom ramen för fastighetsägartillsyn.

Små avlopp

Återkommande planerad tillsyn av små avloppsanläggningar utförs baserat på riskklassning där de avloppsanläggningar prioriteras som har störst negativ påverkan på människors hälsa och miljön. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har under 2022 uppdaterat tillsynsvägledningen ”Effektiv tillsyn av små avlopp”. Den uppdaterade vägledningen presenteras av HaV i en webinarieriserie under 2022 och 2023. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024.

Tillsynsmyndigheterna kompletterar och uppdaterar digitala tillsynsregister under perioden 2022-2024 så att minst alla små avloppsanläggningar är registrerade och koordinatsatta. I Österåker påbörjades arbete med att förbättra det befintliga tillsynsregistret under 2022. Åtgärden ingår i tillsynsplanen för 2024.

Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar

Tillsynsmyndigheterna prioriterar tillsyn av jordbruksverksamheter och hästgårdar som ligger utmed vattenförekomster där miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten inte uppnås idag. Tillsynen bör utföras senast 2024 med stöd av nationellt framtagen vägledning. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024.

Fokusområden inom tillsynsområdet förorenade områden

Tillsyn av prioriterade förorenade områden med riskklass 1 och 2

Naturvårdsverket och länsstyrelsen kommer att ta fram tillsynsvägledning och tillsynsmyndigheter ökar tillsynen av prioriterade förorenade områden. I Österåker har tillsyn utförts på alla objekt i riskklass 1 och tillsyn sker löpande på övriga objekt. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024.

Anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt § 28 i FMH

Naturvårdsverket och länsstyrelsen kommer att öka vägledningen och tillsynsmyndigheterna tillförskaffar sig tillräcklig kunskap inom riskbedömningar, representativa halter samt platsspecifika riktvärden. Åtgärden ingår i tillsynsplanen för 2024.

Fokusområden inom tillsynsområdet hälsoskydd

Inombusmiljö i bostäder

Kommunerna kartlägger och prioriterar tillsyn av fastigheter/bostäder där risken för olägenhet för människors hälsa är stor, senast 2024. Folkhälsomyndigheten kommer att ta fram tillsynsvägledning, informationsmaterial och genomföra utbildning våren 2024. Under 2024 kommer även regionala hälsoskyddsträffar att hållas och länsstyrelsen samordna tillsynen inom länet. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024 inom ramen för fastighetsägartillsyn.

Likvärdig tillsyn av yrkesmässig hygienisk verksamhet

Socialstyrelsen kommer att uppdatera det befintliga vägledningsmaterialet i form av handbok och allmänt råd samt genomföra utbildning riktad till tillsynsmyndigheterna. Tillsynen avser bland annat så kallade stickande/skärande verksamheter som inkommit med en anmälan enligt ändrade regler under 2021. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024.

Bassängbad

Kommunerna gör tillsynsbesök på anmälningspliktiga bassängbad senast 2024 i enlighet med Folkhälsomyndighetens allmänna råd (HSLF-FS 2021:11) och tillhörande vägledning om bassängbad. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024.

Inombusmiljö och egenkontroll i förskola och skola.

Kommunerna bedriver tillsyn av förskolor och grundskolor med extra fokus på städning senast 2024. Tillsynen utfördes på förskolor 2022 och på skolor 2023.

Fokusområden inom tillsynsområdet avfall

Masshantering

Naturvårdsverket har under 2023 tagit fram tillsynsvägledning och kommer att leda en nationell tillsynskampanj 2024 i utvalda kommuner. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024 och ingår i den löpande tillsynen på berörda tillsynsobjekt.

Illegal avfallshantering

Tillsynsmyndigheter deltar vid myndighetsgemensam tillsyn för att kontrollera avfallstransporter både hos åkerier och avfallsanläggningar. Länsstyrelser kommer att anordna myndighetsgemensam tillsyn under 2024. Naturvårdsverket och länsstyrelserna kommer att fram tillsynsvägledning i form av handläggarstöd och rollfördelning, avseende tillsyn på nationella

avfallstransporter. Deltagande i den myndighetsgemensamma tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024

Naturvårdsverket kommer att öka tillsynsvägledningen inom tillsynsområdet avseende uppsökande tillsyn och illegal avfallshandling. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024 och ingår i den löpande tillsynen på berörda tillsynsobjekt. Tillsyn i syfte att inventera och söka upp verksamheter som hanterar avfall är inte planerat under 2024 men utfördes till viss del inom ramen för inventering av industriområden 2023. Sådan tillsyn kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Atervinning av avfall så att det upphör att vara avfall

Naturvårdsverket tar fram ny tillsynsvägledningen om när avfall upphör att vara avfall. Tillsynsmyndigheterna bedriver tillsyn utifrån anteckningsskyldigheten enligt avfallsförordningen. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024 och ingår i den löpande tillsynen på berörda tillsynsobjekt.

Fokusområden inom tillsynsområdet naturtillsyn

Invasiva främmande arter

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten kommer att ta fram tillsynsvägledning och årligen genomföra utbildningsinsatser under perioden. Naturvårdsverket tar fram tillsynsvägledning och handläggarstöd gällande spridning med jordmassor.

Uppsökande tillsyn på exploateringsområden med hög risk med avseende på hantering och egenkontroll av jordmassor så att spridning inte sker, t ex. infrastrukturprojekt. Kommunen har ansvar för tillsynen när det berör verksamheter som kommunen har tillsyn över i övrigt, till exempel avfallshandling lokalt, tillsyn med anledning av djurhållning inom detaljplan, växtskydd och växtnäring. Om hantering av invasiva främmande arter förekommer i verksamheten ingår det i kommunens tillsyn att se till att den hanteringen är lagenlig.

Uppsökande tillsyn av zoo- och trädgårdshandel (även näthandel) med avseende på hantering och egenkontroll av vattenlevande arter så att spridning och försäljning av invasiva arter inte sker.

Tillsyn kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Påverkan på naturvärden i jordbrukslandskapet

Länsstyrelserna informerar kommunerna om hur de ska kommunicera kännedom om överträdelser på biotopskyddade eller hänsynskrävande biotoper till länsstyrelsen och vilka geografiska områden och strukturer som är prioriterade, utifrån 1 kap 16 § miljötillsynsförordningen, senast 2024. Tillsyn kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Påverkan på naturvärden i grunda havsvikar

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten tar fram en gemensam tillsynsvägledning om hur tillsyn av strandskydd och vattenverksamhet ska samordnas. Handläggarstöd tas fram för genomförande av strandskyddstillsyn avseende påverkan på biologisk mångfald samt stöd för formulering av förelägganden om återställelse. Länsstyrelserna genomför årligen kunskaphöjande aktiviteter för kommunen som tillsynsmyndighet.

Tillsynsmyndigheten planerar och genomför tillsyn i grunda exponeringsskyddade havsvikar och där det är skäligt föreläggs om återställelse. Tillsyn kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Fokusområden inom tillsynsområdet kemikalietillsyn

Tillsynsvägledande myndigheter kommer under 2023-2025 att ta fram vägledning och stöd till tillsynsmyndigheterna som bör utföra tillsynen under perioden 2023-2025.

Reach – tillsyn av kemiska produkter hos nedströmsanvändare och varor/ kemiska produkter i butiksledet
Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket förtydligar vad Reach-tillsyn innebär och fördelningen av tillsynsansvaret och utvecklar tillsynsvägledningen, till exempel information om olika branscher, ämnen i olika material och tillståndsämnen. Läkemedelsverket tar fram tillsynsvägledning om tatueringsfärger och genomför ett nationellt tillsynsprojekt med fokus på tillsyn av tatueringsfärger. Deltagande i det nationella projektet kommer att ske och tillsynen utförs samordnat med övrig tillsyn på tatuering.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av varor och kemiska produkter i butiksledet med fokus på begränsningar enligt Reach-förordningen. Kemikalieinspektionen kommer att genomföra ett nationellt projekt med fokus på farliga kemikalier i varor. Deltagande i det nationella projektet kommer att ske och tillsynen utförs på ett urval av verksamheter baserat på framtagna vägledning.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn hos nedströmsanvändare av tillståndsämnen samt andra särskilt farliga ämnen. Huvudfokus ska vara på tillståndsämnen, att ämnena inte används utan ett giltigt tillstånd samt i enlighet med villkoren i tillståndsbeslut enligt Reach-förordningen. Tillsyn i övrigt kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

CLP – tillsyn av kemiska produkter i butiksledet
Kemikalieinspektionen kommer att tydliggöra tillsynsmyndigheternas ansvar enligt CLP-förordningen, till exempel genom att peka ut de artiklar i förordningen som tillsyn ska fokusera på. Kemikalieinspektionen kommer utveckla sin tillsynsvägledning med avseende på e-handel med kemiska produkter i förhållande till CLP-regler. Vägledningen utvecklas genom att lyfta fram regler som är lämpliga att kontrollera vid e-handel, samt med råd kring denna tillsyn. Tillsynen kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Biocider – tillsyn av biocidprodukter och behandlade varor i butiksledet
Kemikalieinspektionen tydliggör tillsynsmyndigheternas ansvar enligt biocidförordningen och tar fram tillsynsvägledning. Kemikalieinspektionen utvecklar tillsynsvägledningen med avseende på e-handel med biocidprodukter och behandlade varor.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av biocidprodukter i butiksledet som egna inspektioner eller som ett delområde i en bredare inspektion. Biocidprodukter att fokusera särskilt på kan vara rått- och musmedel, insektsmedel och båtbottnfärger. Tillsynen kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av behandlade varor i butiksledet som egna inspektioner eller som ett delområde i en bredare inspektion. Ett särskilt fokus kan läggas på träskyddsbehandlat virke. Tillsynen kommer att planeras kommande år och ske utifrån den nya vägledningen.

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) innehåller operativa mål för växtskyddsmedel som ska planeras in i tillsynsplanen. Inom området växtskyddsmedel finns totalt två operativa mål för perioden 2021-2025, med tillhörande aktiviteter, enligt nedan.

Mål 1: Kontrollmyndigheterna ska ha rätt förutsättningar för att utföra en likvärdig och effektiv kontroll. Aktiviteter som ska utföras av kommunen:

- Kontrollmyndigheterna inventerar och uppdaterar kontinuerligt sina register över aktörer. Utförs löpande.
- Kontrollmyndigheterna utför fler kontroller på växthus och växtodlingsgårdar utan djurhållning. Sådana anläggningar saknas i Österåker.
- Kontrollmyndigheterna utbyter erfarenhet om kontroll inom området växtskyddsmedel. Utförs löpande.

Även de regionala och nationella myndigheterna omfattas av aktiviteter. En aktivitet för länsstyrelserna är att genomföra praktisk utbildning för kontrollanter inom kommunen gällande hantering av växtskyddsmedel. Aktiviteter för Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket är bland annat att organisera webinarium om den offentliga kontrollen av växtskyddsmedel. De ska även ta fram vägledningar till kontrollmyndigheterna för att riskbedöma aktörer kopplat till lämplig kontrollfrekvens. Kemikalieinspektionen ska även årligen utveckla vägledningen "Råd för tillsyn – tillsyn av växtskyddsmedel hos återförsäljare".

Mål 2: Aktörerna ska följa reglerna så att växtskyddsmedel distribueras och hanteras på ett säkert sätt som inte medför risker för människors hälsa, djurs hälsa eller miljön. Aktiviteter som ska utföras av kommunen:

- Jordbruksverket, länsstyrelser och kommuner genomför ett gemensamt tillsynsprojekt för att följa upp tidigare tillsynsprojekt om integrerat växtskydd på jordbruk. I Österåker finns två lantbruk som berörs av tillsynen. Tillsynen ingår i tillsynsplanen för 2024.
- Kontrollmyndigheterna ökar kontrollen av de allmänna principerna för integrerat växtskydd. Utförs årligen.
- Kontrollmyndigheterna ökar kontrollen av att växtskyddsmedelsanvändningen dokumenteras. Utförs årligen.
- Kemikalieinspektionen och kommuner genomför ett gemensamt tillsynsprojekt för att kontrollera distributörer som säljer växtskyddsmedel, med särskilt fokus på bedrägerier. Återkommande aktivitet. Tillsynen utfördes 2021.